

arci přiznati, že rozsudek neobsahuje výslovných zjištění, podle nichž by byli ať stěžovatel, ať ostatní obžalovaní jednali k tomu cíli, by si svými skutky zjednali majetkový prospěch (užitek) toho rázu, jaký má na zřeteli zmateční stížnost, nebo podle nichž by si svými činy takový prospěch (užitek) skutečně byli opatřili. Než proto nestává se rozsudek zmatečným ani ohledně stěžovatele, ani ve příčině ostatních obžalovaných (§ 290 tr. ř.). Zmateční stížnost zdůrazňuje, že posléze zmínění obžalovaní dostávali pouze zaplacenou práci a že, majíce skládati dříví firmy V., dostávali stejnou mzdu, jako když skládali dříví firmy W., že tudíž za žádných okolností nedostali a také neměli dostati zaplacenou více, než svoji práci a že také stěžovatel, který při celé věci byl zaměstnán pouze částečně jako povozník a obchodu uhlím nikdy nevedl a uhlí nikdy k prodeji nenabízel, dostal zaplacenou vždy pouze za práci povoznickou a nic více. Než zmateční stížnost pojímá rčení §u 171 tr. zák. »pro svůj užitek« příliš úzce a příkládá mu smysl, jehož tento zákonný pojem nemá, dovozujíc, že mu odpovídá právě jen pachatelův prospěch majetkový. »Užitkem« ve smyslu §u 171 tr. zák. jest nejen osobní hmotný prospěch zlodějův, nýbrž i bezprávné a bezplatné přisvojení si disposiční moci nad cizí věci. Je proto lhostejno nejen, jakým způsobem naloží pachatel s věcí, již si přisvojil s vůlí, nakládati s ní jako s vlastní, nýbrž zejména také, zdali se věcí obohatí (rozh. sb. n. s. č. 552). Je pak na biledni, že ve zvýšené míře přiléhá toto právní hledisko na spoluvinníka krádeže ve smyslu §u 5 tr. zák., jakého spatřuje rozsudek ve stěžovateli.

Čís. 2170.

Zpronevěra (§ 183 tr. zák.) příspěvků pro nemocenskou pokladnu zaměstnavatelem pojištěnců.

Příspěvky jsou »svěřenými věcmi« jen tehdy, měl-li zaměstnavatel v době výplaty mzdy více peněz v rukou nebo po ruce, než jím bylo dělníkům vyplaceno na ryzí mzde.

Subjektivně vyžaduje se pachatelovo vědomí, že jinakým způsobem nakládání (trvalým zadržením) jako část příspěvků sraženými částkami mzdy porušuje právo pokladny, by jí byly odvedeny.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1925, Zm II 61/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečným stížnostem obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 10. ledna 1925, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem zpronevěry podle §§ů 183, 184 druhá věta tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmatečným stížnostem nelze upřítí oprávnění, pokud, uplatňující důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř., poukazují k ná-

mitce, že skutková podstata zločinu zpronevěry není tím, co v napadeném rozsudku na skutečnostech zjištěno, naplněna ani po stránce objektivní, jelikož není zjištěno, že stěžovatelé měli v době výplat mzdy, spadajících do období, za něž nemocenské pokladně příspěvky neodváděli, po ruce hotové prostředky, jež by se byly rovnaly splatným mzdám včetně části příspěvků, vypadající na zaměstnance. Podle článku XV. zákona ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n. jsou příspěvky, jež zaměstnavatel srazil zaměstnancům ze mzdy (služného), statkem, zaměstnavateli svěřeným. Obdobně jako druhý, později zrušený odstavec §u 183 tr. zák. nařizoval, že jest věci věřitelem zabavené a v uschování ponechané pokládati za statek mu svěřený, staví zákon čís. 268 z roku 1919 obvyklému způsobu svěřením, při kterém se věc převede osobou, dosud ji držící, za účelem určitého opatření s ní do moci jiné osoby, na roveň jiný způsob svěřením, záležející v tom, že se věc ze zákonem předpokládané vůle jiné osoby (oprávněného zaměstnance) za účelem nakládání s ní v určitém směru (odvedení nemocenské pokladně) ponechává v moci osoby, v jejíž moci již jest (zaměstnavatele). Tento druhý způsob svěřením předpokládá tedy, že věc, jež nabývá povahy statku svěřeného, jest v moci osoby, pro niž má býti na dále statkem svěřeným, již v době, k níž se vztahuje skutečnost, jež jest příčinou zákonné domněnky svěřením. Zákon nestanoví přednostního práva nemocenských příspěvků k mzdě (služnému) zaměstnance a neukládá zaměstnavateli, by zapravil (zadržel za účelem odvedení) z částky, kterou zaměstnanci z námezdní smlouvy v den výplaty dluhuje, především nemocenské příspěvky a teprve zbytek vyplatil zaměstnanci. Naopak souhlasí zákon s tím, by bylo předem zaměstnanci vyplaceno, co zbývá z celé splatné mzdy po srážce toho, čím jest zaměstnanec povinen přispěti k nemocenským příspěvkům, a pouze zbytek mzdy byl zadržel za účelem odvedení nemocenské pokladně. Smysl příslušných zákonných ustanovení v jich souvislosti je zřejmě ten, že jest na zaměstnavateli, by v den splatnosti mzdy vyloučil ze svého jmění (ovšem stačí-li) peníz, rovnající se celé mzdě, že jest oprávněn vyplatí zaměstnanci ze mzdy méně o tolik, kolik má zaměstnanec podle platných předpisů na nemocenských příspěvcích zapraviti ze svého, a že část splatné mzdy, která následkem těchto srážek zbyla v moci zaměstnavatelově, není nadále částí jmění, podléhajícího volné dispozici zaměstnavatele, nýbrž statkem svěřeným, t. j. statkem pro zaměstnavatele, ač jej drží, cizím, s nímž pod následky zpronevěry nesmí nakládati způsobem jiným než tak, že jej odvede nemocenské pokladně. Avšak aby tu byl takový svěřený statek, peníz, který, jsa srážkou ze splatné mzdy, byl v moci zaměstnavatele již v době srážky a zůstal v této moci po srážce, k tomu nestačí pouhá skutečnost, že byla srážka provedena účetnický, t. j. že byla zaměstnanci vyplacena mzda zmenšená. Tomu jest tak výhradně tehdy, měl-li zaměstnavatel v době výplaty mzdy hotově v rukou neb jinak k dispozici peníz, který se rovnal celé mzdě včetně částky, kterou bylo lze zaměstnanci sraziti.

Skutečnosti, které by opodstatnily pojem svěřeného statku ve smyslu takto vymezeném, rozhodovací důvody první stolice nezjišťují. Opomíjejíce svědecké výpovědi, jež mohou po případě poukazovati k prav-

divosti této obhajoby, reprodukuje rozhodovací důvody seznání stěžovatelů, že sice vypláceli dělníkům jen ryzí mzdu po srážce nemocenských příspěvků, že však dělníkům příspěvky nezadržovali, protože sehnali vždy jen tolik peněz, by byli s to, vyplatiti dělníkům pouze čisté mzdy po srážce nemocenských příspěvků. O tom, zda vzal nalézací soud skutečnosti, k nimž tato obhajoba poukazovala, za prokázány čili nic, rozhodovací důvody se nevyslovují. Arciť poukazují dále na to, že stěžovatelé dluhovali nemocenské příspěvky od ledna 1922 do března 1923, že měli v této době příjmy z došlých platů, že konali naléhajícím věřitelům platy, že však nesplnili závazku vůči nemocenské pokladně, ač byli každý měsíc upomínáni. Avšak tyto okolnosti neměly by při pravdivosti obhajoby stěžovatelů s hlediska §u 183 tr. zák. významu. Pojem svěřeni vztahuje se k určité, individuální věci, nikoliv povšechně k celému jmění. Svěřeným statkem byly by peníze, které zůstaly v moci stěžovatelů jako zbytek peněz v době výplaty v moci stěžovatelů jsoucích následkem srážek ze mzdy, nikoliv i peníze, jež se dostaly teprve po výplatě mzdy do moci stěžovatelů z jiných pramenů. A platy stěžovatelů věřitelům konané dotýkaly by se svěřeného statku jen tehdy, bylo-li k nim použito oněch peněz srážkami na mzdě zadržovaných, nikoliv i tehdy, staly-li se platy z jinakých příjmů. Při této možnosti bylo by nezaplacení dlužných příspěvků nemocenských pouze porušením obligatorního závazku, celé jmění stěžovatelů zasahujícího, nebylo by však porušením věcného závazku, vztahujícího se k určité věci, pro stěžovatele cizí a toliko v jejich moci se nalézající. Proto jest — právě pro svou povšechnost — nesprávným názor rozhodovacích důvodů prvé stolice, že jest pro posouzení věci lhostejno, zda měl majitel živnosti nemocenské příspěvky v pokladně, či zda je v pokladní knížce vykázal jen účetnický, nezapisuje jich jako příjem. Pojem svěřené věci jest naopak opodstatněn jen tehdy, je-li zjištěno, že zaměstnavatel měl v době výplaty mzdy více peněz v rukou nebo po ruce, než jím bylo dělníkům vyplaceno na ryzí mzdě.

Podřadil-li nalézací soud jednání stěžovatelů pod pojem zpronevěry bez tohoto skutkového zjištění, spočívá odsuzující výrok na nesprávném použití zákona a bylo jej (aniž třeba zabývat se ostatními vývody stížností) z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. zrušiti, a, jelikož nejsou v rozsudku prvé stolice zjištěny skutečnosti, jež měly by býti podkladem nálezu při správném výkladu zákona, ve smyslu §u 288 čís. 3 tr. ř., věc vrátiti nalézacímu soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl. Při novém hlavním přelíčení, bez něhož se obejíti nelze, bude soudu nalézacímu náležitě míti na zřeteli dosavadní zodpovídání se obžalovaných, z nichž Karel V., vysloviv původně pouhou povšechnou domněnku, že příspěvky nebyly odvedeny nemocenské pokladně pro nedostatek potřebných peněz, teprve později se vytasil s tvrzením, že »často« neb »z větší části« peníze pouze k výplatě čisté mzdy vystačily, a že Rudolf F. původně udal jako příčinu nezaplacení nemocenských příspěvků pouze, že tu bylo málo »hotových peněz«, a při hlavním přelíčení udal, že pouze »někdy« celá mzda pro nedostatek peněz vyplacena býti nemohla. Bude takto soudu uvažovati o tom, zda vůbec aneb do jakých číselných mezi lze míti za zjištěno, že stěžovatelé v dny vý-

plat měli k dispozici právě tolik peněz, by mohli zapraviti čisté mzdy dělníkům, a ani haléře více, a dojde-li při tomto opětném projednání věci zákonný znak svěřeného statku skutkového opodstatnění buď co do všech příspěvků, vypadajících na dobu od února 1922 až do března 1923, nebo co do některé části jich, bude na nalézacím soudě, by uvažoval i o tom a zjistil, zda tento svěřený statek zadržel za sebou či sobě přisvojil ten aneb onen z obou stěžovatelů, nebo zda se tak stalo oběma stěžovateli. Pokud jde o stěžovatele Karla V-a, bude přihlížeti k jeho obhajobě (souhlasící v podstatě s udáním druhého stěžovatele), že obstarával toliko technické řízení závodu, kdežto opatřování peněz a hospodaření s penězi bylo věcí Rudolfa F-a. Zjistí-li se správnost této obhajoby, bude možno přičítati Karlu V-ovi případnou zpronevěru jen tehdy, spolupůsobil-li při případném zadržení nebo přisvojení statku firmě svěřeného Rudolfem F-em nějakým způsobem, zakládajícím podle §u 5 tr. zák. spoluvinu neb účast na trestném jednání jiné osoby, tudíž obzvláště nastrojil-li úmyslně případné trestné jednání F-ovo při nejmenším utvrzováním ho v zlém úmyslu, schválením postupu F-em zamýšleného nebo podobně. K tomu by arcit' nestačily pouhé okolnosti v rozhodovacích důvodech napadeného rozsudku reprodukcí dotyčných částí obhajoby stěžovatelů zdůrazňované, že bylo mezi stěžovateli (společníky) mluveno o všem, také o placení nemocenských příspěvků, pokud se týče že bylo V-ovi známo, že firma dluhuje nemocenské pokladně příspěvky, že však bylo vždy uspokojiti naléhající věřitele a že proto nemocenské příspěvky nebyly zapraveny. Zodpovědnost Karla V-a předpokládá naopak po stránce subjektivní, že věděl o tom, že jest v moci firmy statek ve smyslu hořejších vývodů svěřený a že tento statek nemá se dle úmyslu F-ova nemocenské pokladně odvésti, nýbrž má se ho použití k jiným účelům, a po stránce objektivní, že radil k tomu neb alespoň utvrzoval Rudolfa F-a v úmyslu, by bylo s tímto svěřeným statkem naloženo způsobem jiným než tak, že se odvede nemocenské pokladně, k němu oprávněné.

Posléze bude na nalézacím soudu, by uvažoval, což se ve zrušeném rozsudku nestalo, o subjektivní stránce skutku. Není sice známkou zpronevěry úmysl ,způsobiti škodu, zejména nevyžaduje se úmysl, způsobiti škodu trvalou. Subjektivní stránka zpronevěry nebyla by proto vyloučena ani rozhodnutím stěžovatelů, že zaplatí dodatečně nemocenské pokladně z budoucích příjmů příspěvky, jež bylo zapraviti odváděním peněz, které zůstaly při výplatách mzdy v moci stěžovatelů jako srážky z ní. Avšak předpokládá se vědomí pachatele o protiprávnosti jeho jednání a tomuto předpokladu vyhoví jen zjištění, že si stěžovatelé, po případě ten neb onen z nich byli vědomi, že jinakým způsobem nakládání se zadrženými, jako část příspěvků k nemocenské pokladně sráženými částmi mzdy (po případě trvalým zadržením jich za sebou) poruší se právo nemocenské pokladny, by jí byly tyto části mzdy odvedeny. Vědomí protiprávnosti nebylo by ovšem vyloučeno ani úvahou pachatele, že jinakého upotřebení svěřeného statku je třeba, by nedošlo k zastavení provozu firmy a zaměstnanci nepozbyli příležitosti k výdělku.